

Bostadsutskottets betänkande

1984/85:17

om energibesparande åtgärder i bostäder m. m. (prop. 1984/85:100 delvis och prop. 1984/85:125 delvis)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas dels vad i budgetpropositionen föreslagits om stöd till energisparåtgärder inom bostadsbeståndet m. m. samt till information och utbildning m. m. jämte nio motioner, dels vad i proposition 1984/85:125 bilaga 8 föreslagits om anslag till stöd till energisparåtgärder på tilläggsbudget III för innevarande budgetår samt om utnyttjande av 25 milj. kr. av 1984 års ram för beslut om tillägglån under första halvåret 1985. Två motionsyrkanden väckta med anledning av det senare förslaget behandlas också i betänkandet.

Regeringens förslag i sin helhet tillstyrks av utskottet. Häremot stående motionsyrkanden avstyrks.

Till betänkandet har fogats 15 reservationer och 2 särskilda yttranden.

1 Propositionerna

Regeringen har i proposition 1984/85:100 bilaga 13 (bostadsdepartementet) under B 17 och 18 föreslagit riksdagen att under elfte huvudtiteln för budgetåret 1984/85 anvisa

1. till Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m. ett reservationsanslag av 390 000 000 kr.,
2. till Information och utbildning m. m. ett reservationsanslag av 116 000 000 kr.

Regeringen har i proposition 1984/85:125 bilaga 8 (bostadsdepartementet) under B 6 och B 17 föreslagit riksdagen att

1. medge att 25 000 000 kr. av 1984 års ram för beslut om tillägglån som avser åtgärder för att avhjälpa byggsador och byggfel, ändrad lägenhets-sammansättning eller grundförstärkning får användas för beslut under första halvåret 1985,
2. till Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten under elfte huvudtiteln för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 62 000 000 kr.

2 Motionerna m. m.

Utskottet har i detta sammanhang behandlat

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna 1984/85:

651 av Tore Claeson (vpk) och Larz Johansson (c) vari hemställs att riksdagen beviljar erforderligt anslag av engångskaraktär så att tidigare beslutat energisparstöd för tiden före den 1 juli 1984 kan utbetalas såsom riksdagen avsett,

782 av Elis Andersson (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att kakelugnar skall komma in under samma bestämmelser som värmepumpar då det gäller att få bidrag till energisparåtgärder,

1472 av Birgitta Hambræus (c) vari hemställs att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om introduktionen av bättre uppvärmningssystem,

2139 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

16. att riksdagen beslutar att under anslaget B 17 Bidrag till energibesparande åtgärder för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 340 000 000 kr.,

17. att riksdagen beslutar att bidragsgivningen till energibesparande åtgärder avvecklas fr. o. m. den 1 juli 1985,

18. att riksdagen beslutar att avslå det begärda anslaget på 116 000 000 kr. under B 18 Informationsutbildning m. m.,

2152 av Kjell Mattsson m. fl. (c) vari såvitt nu är i fråga hemställs

15. att riksdagen beslutar att under anslaget B 18 anvisa ett med 53 milj. kr. förhöjt anslag på 169 000 000 kr.,

16. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om avvecklingsperiod m. m. angående bidraget till kommunal energirådgivning,

2209 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – med hänvisning till motion 1984/85:2208 – föreslås att riksdagen med ändring i proposition 1984/85:100 bil. 13 Bostadsdepartementet B 18 Information och utbildning m. m. anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 67 000 000 kr. förhöjt belopp,

2678 av Marianne Karlsson (c) vari såvitt nu är i fråga hemställs att riksdagen beslutar begära att regeringen intensifierar forskning och utveckling av ventilation och värmeåtervinning ur frånluft samt stimulera introduktion på marknaden av de system som i dag uppvisar den högsta verkningsgraden (motionsyrkandet i vad avser forskning och utveckling behandlas i betänkandet BoU 1984/85:16),

2801 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari såvitt nu är i fråga hemställs

31. att riksdagen beslutar att avskaffa energisparbidragen från den 1 juli 1985,

32. att riksdagen beslutar att till Bidrag till vissa energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 340 000 000 kr.,

33. att riksdagen beslutar att inte anvisa något anslag till Information och utbildning m. m. för budgetåret 1985/86.

dels den med anledning av proposition 1984/85:120 (industridepartementet) väckta motion 1984/85:2878 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) vari såvitt nu är i fråga hemställs

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag innebärande att till anslaget Bidrag till energibesparande åtgärder i bostadsbeståndet m. m. anvisa ytterligare 300 000 000 kr.,

dels de med anledning av proposition 1984/85:125 bilaga 8 (bostadsdepartementet) väckta motionerna 1984/85:

3039 av Kerstin Ekman och Olle Grahn (båda fp) vari såvitt nu är i fråga hemställs

2. att riksdagen beslutar att medge att 17 000 000 kr. av 1984 års ram för beslut om tillägglån som avser åtgärder för att avhjälpa byggsador och byggfel, ändrad lägenhetssammansättning eller grundförstärkning får användas för beslut under första halvåret 1985,

3041 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs att riksdagen beslutar att inte anvisa ytterligare medel till elfte huvudtiteln bostadsdepartementet för budgetåret 1984/85 (motionsyrkandet i vad avser anslag till bostadsstyrelsen behandlas i betänkandet Bou 1984/85:20).

Företrädare för Göteborgsregionens kommunalförbund och Föreningen Sveriges energirådgivare har lämnat synpunkter på det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet. Företrädare för Industrigruppen för energihushållning i byggnader har lämnat synpunkter på frågor om energihushållningen i bostadsbeståndet m. m.

3 Utskottet

3.1 Inledning

De nu gällande riktlinjerna för energihushållningen i bebyggelsen lades fast av riksdagen år 1981 (prop. 1980/81:133, CU 37). Riktlinjerna innebär bl. a. att verksamheten skall riktas in på att minska den årliga energianvändningen i 1978 års byggnadsbestånd med ca 48 terrawattimmar (TWh) brutto, varav en mindre del efter år 1988. I anslutning härill aviserades dessutom att en omprövning av energihushållningsprogrammet i sin helhet avsågs ske omkring år 1985.

Statens råd för byggnadsforskning (BFR), statens planverk, bostadsstyrelsen och statens institut för byggnadsforskning (SIB) har haft i uppdrag att utarbeta ett underlag för omprövningen av riktlinjerna för energisparverksamheten i byggnader m. m. BFR har planerat och samordnat arbetet som bl. a. resulterat i rapporten (G26:1984) Energi 85 – Energianvändning i

bebyggelse. Statens energiverk, som har haft i uppdrag att ta fram underlag för en omprövning av det samlade energihushållningsprogrammet, har redovisat sina bedömningar i rapporten (1984:2) Energihushållningsprogrammets effekter. Även i andra sammanhang har frågor kring energihushållningsprogrammets effekter m.m. uppmärksammats. I den av BFR nyligen utgivna rapporten (T3:1985) Styr styrmedlen energihushållningen? tas upp frågan om stimulans och hinder i byggsektorn i vad avser energiåtgärder.

Riksdagen har genom proposition 1984/85:120 om riktlinjer för energipolitiken förelagts förslag till preciseringar bl. a. av energipolitiken. I propositionen framförs att de tidigare antagna energipolitiska målen bör stå fast. Inom ramen för de övergripande målen görs vissa preciseringar. Det gäller i första hand omställningen av energisystemet från olja till förnybara och inhemska energikällor samt strategin för att avveckla kärnkraften. I strategin för att avveckla kärnkraften ingår bl. a. en ändamålsenlig elanvändningspolitik, som innebär att el i framtiden bör reserveras för i första hand de områden där den är svår eller omöjlig att ersätta. Som exempel på sådana områden nämns industrins behov, spårbinden trafik, service, belysning och hushållsel. Under en övergångsperiod bör dock enligt förslaget den goda tillgången på el kunna utnyttjas för att ersätta olja och kol, främst för uppvärmningsändamål. I ett längre perspektiv föreslås denna el ersatt genom sparande, övergång till inhemska bränslen, naturgas, solenergi och annan ny teknik för uppvärmning. Enligt förslaget i propositionen bör el för uppvärmning i allt väsentligt endast användas i omställbara flexibla och utvecklingsbara system eller i kombination med extremt energisnål teknik.

Propositionen har hänvisats till näringsutskottet. I ett yttrande (BoU 1984/85:5 y) till näringsutskottet har bostadsutskottet behandlat propositionens förslag, bl. a. i vad avser energianvändning och energihushållning i bebyggelsen.

Det av riksdagen hösten 1983 beslutade bostadsförbättringsprogrammet (prop. 1983/84:40 bil. 9, BoU 11) syftar bl. a. till att åstadkomma en nödvändig förbättring och ett ökat underhåll av vårt bostadsbestånd. Bland målen för programmet ingår också att förbättra energihushållningen i bostadsbeståndet. Som ett generellt villkor för statligt stöd till underhålls- och förbättringsåtgärder gäller att åtgärderna skall kombineras med de energisparåtgärder som skäligen kan krävas.

3.2 Stödet till energibesparande åtgärder i bebyggelsen

I samband med riksdagens beslut om det ovan nämnda bostadsförbättringsprogrammet ändrades det statliga stödet till energibesparande åtgärder i bostadsbeståndet. Innebörden av beslutet i vad gäller energisparåtgärder exkl. stöd till uppvärmningsanläggningar är i korthet följande. Lån tas upp på den oprioriterade kreditmarknaden, och kommunen förutsätts i förekommande fall lämna kompletterande borgen. Till kapitalkostnaderna för

åtgärderna lämnas statligt räntestöd. Stödet utgörs av ett årligt räntebidrag som lämnas för åtgärder i hus med hyres- eller bostadsrättslägenheter. Bidraget beräknas utifrån den godkända kostnaden för de utförda åtgärderna och utgör för schablonbeskattade fastighetsägare hälften av en räntesats som är 1,5 procentenheter högre än statslåneräntan. För övriga fastighetsägare är bidraget två procentenheter lägre. Bidragstidens längd, som högst kan uppgå till 20 år, är avhängig åtgärdernas beräknade livslängd.

För vissa åtgärder lämnas ett riktat bidrag – energisparbidrag – för att balansera de ändrade villkoren för räntebidrag. Regeringen har av riksdagen bemyndigats att besluta om för vilka åtgärder och med vilka belopp som riktade energisparbidrag skall lämnas. Normalt skall bidrag lämnas endast för åtgärder i hyres- och bostadsrättshus. Energisparbidraget motsvarar för närvarande i medeltal 20 % av den godkända kostnaden för åtgärderna.

Förslag om en *avveckling av energisparbidragen* läggs fram i två motioner.

I motion 2139 (m) yrkande 17 hemställs att bidragsgivningen till energibesparande åtgärder avvecklas fr. o. m. den 1 juli 1985. Enligt motionärerna har det statliga stödet till energibesparande åtgärder varit omfattande. Energianvändningen har också pressats ned. Samtidigt framhålls att mycket av den uppnådda besparingen hade kommit till stånd det statliga stödet förutan. Avslutningsvis anför motionärerna att energipriserna nu är så höga att besparingsåtgärder är direkt fastighetsekonomiskt lönsamma och att stödssystemet därför bör upphöra.

Även i folkpartiets partimotion 2801 yrkande 31 hemställs att energisparbidragen skall avskaffas från den 1 juli 1985. I sin motivering härför anför motionärerna att lönsamheten i energibesparande åtgärder nu är så hög att något direkt stöd inte krävs.

Som framgår av redovisningen ovan har energisparbidragen tillkommit bl. a. för att motverka den minskning av räntesubventionerna som följde av omläggningen av långivningen.

Den nuvarande ordningen trädde i kraft den 1 januari 1984. Även om en prövning av subventionernas omfattning är motiverad finner bostadsutskottet inte skäl föreligga att nu – mindre än ett och ett halvt år efter det att bidragen med den nuvarande utformningen infördes – förorda att de helt avskaffas. Det är enligt utskottets uppfattning viktigt att de energibesparande åtgärderna i bostäderna verkligen kommer till utförande. Utskottet kan inte dela vad i motionerna anförts om att energisparåtgärderna skulle förverkligas om bidragen helt avskaffades. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2139 (m) yrkande 17 och 2801 (fp) yrkande 31. Till frågan om den genomsnittliga bidragsnivån återkommer utskottet nedan.

I budgetpropositionen (bil. 13 s. 105) tas upp frågan om *energisparbidragens genomsnittliga storlek*. Som redovisats ovan gäller för närvarande att energisparbidragen i medeltal skall svara mot 20 % av den godkända kostnaden för åtgärderna. Med hänsyn till det statsfinansiella läget men även mot bakgrund av vad de remissinstanser som yttrat sig över rapporten Energi

85 anfört beträffande behovet av statligt ekonomiskt stöd till energibesparande åtgärder anser föredragande statsrådet att det riktade energisparbidraget nu kan minska. Enligt förslaget i budgetpropositionen bör bidragen under budgetåret 1985/86 i medeltal svara mot 10 % av den godkända kostnaden för åtgärderna. De ändrade stödreglerna föreslås gälla för de ansökningar som kommer in till kommunerna efter det att riksdagen har tagit ställning till budgetpropositionen i denna del. Avslutningsvis anförts dessutom att det liksom hittills bör ankomma på regeringen att i övrigt besluta om de närmare villkoren för stödet.

Centerpartiet föreslår i sin med anledning av proposition 120 väckta partimotion 2878 yrkande 3 såvitt nu är i fråga att energisparbidragen i vad avser isolering och värmeåtervinning inte reduceras utan i stället förstärks och blir tillgängliga också för villaägare. Enligt motionsförslaget bör bidrag utgå för tilläggsisolering av bjälklag, fasad och fönster samt för värmeåtervinning genom värmeväxling. Vidare anges att energibidraget bör utgå efter den energispareffekt som uppnås. Bidraget bör enligt förslaget så långt som möjligt utgå i kronor per måtenhet och reducerat k-värde. I medeltal förordas att bidragsnivån bör vara 20 % av verklig kostnad.

Utskottet tillstyrker vad i budgetpropositionen förordats och på de skäl som där angivits förslaget om att minska den genomsnittliga bidragsnivån för de riktade energisparbidragen samt tidpunkten för ikraftträdandet av de nya stödreglerna. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motion 2878 (c) yrkande 3 avstyrks i vad gäller den genomsnittliga bidragsnivån.

Motionsyrkandet innefattar dessutom ett förslag om att energisparbidrag bör utgå efter den energispareffekt som uppnås, oberoende av vilket slags åtgärder det gäller. Bostadsutskottet har senast under våren 1984 avvisat ett motsvarande motionsyrkande (BoU 1983/84:21) med hänvisning till att det enligt utskottets uppfattning inte fanns tillräcklig anledning för riksdagen att frångå de *riktlinjer för stödsystemet* som lades fast i propositionen om ett bostadsförbättringsprogram. Denna bostadsutskottets uppfattning står fast. Stödsystemets nuvarande utformning är enligt bostadsutskottets mening att föredra framför det mera tekniska och administrativt svårhanterliga synsätt som motionsförslaget ger uttryck för. Motion 2878 (c) yrkande 3 avstyrks även i denna del.

Frågan om *energisparbidrag till kakelugnar* tas upp i motion 782 (c). Förslaget i motionen innebär att kakelugnar skall komma in under samma bestämmelser som värmepumpar då det gäller att få bidrag till energisparåtgärder. Enligt motionären uppfyller de kakelugnar som görs i dag de krav som gäller för värmepumpar i bidragshänseende, och de bör därför bli bidragsberättigade.

Riksdagen beslutade hösten 1983 om ett särskilt investeringsprogram inom energiområdet för år 1984. Inom ramen för detta program kunde t. o. m. utgången av år 1984 ett bidrag om högst 15 % utgå till värmepumpar. Undantagna var dock sådana anläggningar som utnyttjar avluft i småhus eller

flerbostadshus. Bidrag kunde ej heller utgå till fastigheter inom fjärrvärme- och naturgasförsörjda områden.

Enligt riksdagens beslut om införande av de riktade energisparbidragen bemyndigades regeringen att närmare bestämma om för vilka ändamål och med vilka belopp som bidrag skall lämnas. Bland dessa ändamål ingår inte kakelugnar eller, som framgår ovan, värmepumpar. Det temporära bidraget till värmepumpar har numera upphört. Utskottet vill inte förorda att de ändamål för vilka riktade energisparbidrag används utvidgas till att omfatta också tillförselåtgärder. Vad utskottet nu anfört innebär att motion 782 (c) avstyrks.

Som redovisats ovan gäller fr. o. m. den 1 januari 1984 ett nytt system för finansiering bl. a. av energisparåtgärder. I samband med införandet av detta nya system kunde statligt stöd övergångsvis utgå även enligt äldre regler. Riksdagen beslöt våren 1984 (BoU 1983/84:33) att ramen för lån och bidrag till energibesparande åtgärder i bostadshus m. m. för budgetåret 1983/84 får disponeras även efter halvårsskiftet 1984.

I motion 651 (vpk, c) framhålls att det vid övergångstidens slut visade sig att de av riksdagen anslagna medlen tog slut innan alla inkomna ansökningar om stöd enligt de äldre stödformerna hunnit behandlas. Motionärerna redovisar också ett exempel på en sökande som fått sin ansökan avslagen med hänvisning till bristen på medel. Det kan enligt motionärerna rimligen inte vara riksdagens mening att medborgare som uppfyller alla de ställda kraven blir utan utlovat energisparstöd på grund av medelsbrist. Med hänvisning härtill hemställs att riksdagen skall bevilja erforderligt *anslag av engångskaraktär* så att tidigare beslutat energisparstöd för tiden före den 1 juli 1984 kan utbetalas såsom riksdagen avsett.

Med anledning av det nu nämnda riksdagsbeslutet beslöt regeringen att ramen för beslut om lån och bidrag till energibesparande åtgärder i bostadshus m. m. vid brist på medel skulle användas i första hand för sådana bidrag som avsågs i förordningen (1982:1273) om statsbidrag till energibesparande åtgärder i bostadshus m. m. De vidtagna åtgärderna har enligt vad utskottet erfarit inneburit att så gott som alla efter den 1 juli 1984 kvarstående sökande har kunnat erhålla energibidrag enligt de äldre bestämmelserna. Däremot har dessa bidragstagare när det gäller finansieringen av åtgärderna i övrigt i huvudsak varit hänvisade till lån på den oprioriterade marknaden.

Vad ovan anförts innebär enligt bostadsutskottets mening att förslaget i motion 651 (vpk, c) får anses i inte ringa grad tillgodosett. Energidrag har utgått i så gott som alla aktuella fall. Den finansiering som i övrigt kunnat erhållas på den oprioriterade marknaden tillgodoser enligt utskottets uppfattning i rimlig grad ett berättigat behov av krediter för åtgärderna. Utskottet vill i detta sammanhang också upplysa om att regeringens ovan nämnda beslut även innebar att myndigheterna på lämpligt sätt skulle hjälpa de sökande att för finansieringen utöver bidragen få tillgång till lån på den oprioriterade marknaden. Motion 651 (vpk, c) avstyrks med hänvisning till

det anförda. Vad rör det av motionärerna speciellt aktualiserade ärendet kommer detta enligt uppgift från bostadsstyrelsen att omprövas.

Avslutningsvis tar utskottet i detta avsnitt upp en motion som berör introduktionen av bättre system för uppvärmning.

I motion 1472 (c) hemställs om ett riksdagens tillkännagivande om *introduktionen av bättre uppvärmningssystem*. Enligt motionären bör direktiven till bostadsverket utformas tydligare så att bostadsuppvärmningen anpassas till ett energisystem byggt på hushållning och inhemska förnybara energikällor i enlighet med riksdagens beslut. Som ett exempel på nuvarande förhållanden redovisas en bostadslåneblankett som enligt motionärens uppfattning ger intryck av att bara vissa värmeproducerande anläggningar är av samhället erkända lösningar.

Nu gällande energipolitiska mål innebär bl. a. att samhällets och industrins behov av billig och säker energiförsörjning skall tryggas genom ett energisystem som i största möjliga utsträckning är grundat på varaktiga, helst förnybara och inhemska energikällor. En effektiv energianvändning och ett intensifierat energisparande skall främjas inom ramen för en allmänt god hushållning med begränsade resurser. Det åligger naturligtvis myndigheter och andra att verka inom ramen för dessa övergripande mål. I sak torde vad i motionen förordats om energisystemets utformning väl kunna förenas med gällande energipolitiska mål. Såvitt i motionen tas upp utformningen av blanketter för ansökan om lån och bidrag till energisparåtgärder bör ansvaret här för liksom hittills åvila bostadsstyrelsen. Utskottet förutsätter att styrelsen – inom ramen för av statsmakterna fattade beslut – utformar tillämpningsbestämmelser m. m. så att de av motionären framförda farhågorna kan undanröjas. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1472 (c).

3.3 Information och utbildning m. m.

Inom bostadsdepartementets verksamhetsområde har informations- och utbildningsinsatserna t. o. m. år 1983 varit inriktade enbart på energisparande i byggnader. Tillkomsten av bostadsförbättringsprogrammet innebär emellertid att insatserna därefter också har riktats in mot att allmänt förbättra bostadsmiljön. Verksamheten har härigenom fått en bredare inriktning än tidigare.

För den statliga informationen m. m. svarar i första hand bostadsstyrelsen, statens planverk och statens energiverk. Ansvarsfördelningen mellan dessa myndigheter har främst praktiska grunder och anpassas fortlöpande till hur målgrupperna och verksamhetens innehåll förändrats. För att bl. a. initiera ROT-verksamheten i länen har dessutom på regional nivå bildats särskilda samordningsgrupper.

Kommunerna har för sin besiktnings- och rådgivningsverksamhet enligt beslut av riksdagen garanterats ett statligt bidrag t. o. m. budgetåret 1985/86.

Sedan budgetåret 1977/78 har statligt stöd till denna verksamhet utgått med sammanlagt omkring 800 milj. kr.

Även till de större bostadsförvaltarna och deras organisationer utgår stöd för bl. a. rådgivnings- och besiktningsverksamhet. Avsikten med stödet är att bostadsförvaltarna effektivt och genom egna kanaler skall medverka till ett ökat intresse för energisparande och annan bostadsförbättring.

I budgetpropositionen (bil. 13 s. 89) erinrar föredragande statsrådet om att det statliga bidraget till kommunerna för deras besiktnings- och rådgivningsverksamhet främst har tillkommit för att stimulera uppbyggnaden av en långsiktig verksamhet av tillräcklig omfattning under kommunalt ansvar. Vidare anför att statsmakernas beslut innebär att kommunernas rådgivning och övriga service inom energiområdet förutsätts svara mot de behov som finns lokalt ute i kommunerna även efter den 1 juli 1986 – dvs. efter den tidpunkt då stödet enligt det ursprungliga beslutet skall upphöra att utgå.

När det gäller statens bidrag till kommunerna m. fl. anför i budgetpropositionen att bidragen i hög grad måste bli beroende av tillgängliga resurser. Enligt vad som anför i budgetpropositionen måste frågan om statens stöd till fortsatt besiktnings- och rådgivningsverksamhet prövas i ett samlat samhälls-ekonomiskt och statsfinansiellt perspektiv. Bl. a. mot bakgrund av det statsfinansiella läget finns det enligt föredragande statsrådet skäl att redan nu minska stödets omfattning.

I fråga om besiktningsverksamheten anför att denna är en naturlig del av ett underhålls- och ombyggnadsprojekt. Kostnaderna för besiktning räknas därför in i underlaget för räntestöd och i låneunderlaget för bostadslån. Bl. a. av detta skäl bedömer föredragande statsrådet att ytterligare statligt stöd till besiktning inte är motiverat. Kommunerna bör kunna överväga en avgiftsfinsansiering av de besiktningar som utförs i kommunal regi. Det statliga stödet till den kommunala besiktningsverksamheten bör enligt förslaget därför upphöra redan vid utgången av år 1985.

Även i fråga om kommunernas rådgivningsverksamhet finner föredragande statsrådet att övervägande skäl talar mot ett fortsatt statligt stöd. Enligt förslaget bör även stödet till kommunernas allmänna rådgivning upphöra vid utgången av år 1985.

Avslutningsvis tas i budgetpropositionen i denna del upp stödet till de större bostadsförvaltarna och deras organisationer. Föredragande statsrådet förordar att stöd i begränsad omfattning skall kunna lämnas till andra än kommunerna under budgetåret 1985/86. I sammanhanget anför dock att besiktningar kan finansieras på annat sätt än genom bidrag. Stöd bör enligt förslaget därför inte lämnas för besiktningsverksamhet för tiden efter år 1985.

Frågan om verksamheten under anslaget till information och utbildning m. m. tas upp i fyra motioner. I två av motionerna föreslås verksamheten avvecklad i sin helhet – motionerna 2139 (m) och 2801 (fp). I motion 2152 (c) föreslås stödet till kommunerna avvecklat under en femårsperiod. Slutligen

föreslås i motion 2209 (vpk) att stödet till kommunerna bör utgå även fortsättningsvis.

Förslaget i motion 2139 (m) yrkande 18 såvitt nu är i fråga innebär att det statliga stödet till information och utbildning m. m. skall upphöra i sin helhet fr. o. m. budgetåret 1985/86. När det gäller bidragen till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet anför motionärerna att statsbidragen till kommunal verksamhet måste minska. Motionärerna framhåller också att de flesta av de ändamål som verksamheten avser är sådana som de antingen motsatt sig eller förslagit avskaffade.

Även i motion 2801 (fp) yrkande 33 förordas såvitt nu är i fråga att det aktuella stödet till information och utbildning i sin helhet bör upphöra att utgå den 30 juni 1985.

I motion 2152 (c) yrkande 16 föreslås att statsbidrag till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet bör utgå även under nästa femårsperiod, men att bidraget under denna period skall avvecklas med en femtedel varje år. Enligt motionärerna har den kommunala verksamheten på området fyllt och kommer att fylla en viktig funktion. En värdefull kunskap har byggts upp, och det är enligt motionärerna nu som de verkligt goda resultaten kan nås. En abrupt avveckling i enlighet med regeringsförslaget anges därför som negativ. Avslutningsvis förordas i motionen att regeringen bör överlägga med kommunförbundet så att kommunerna är medvetna om avvecklingen av det statliga stödet och bygger upp egna resurser för verksamheten.

Med hänvisning till motion 2208 (vpk) förordas i motion 2209 (vpk) såvitt nu är i fråga att statligt stöd till den kommunala energirådgivningen bör utgå även i fortsättningen. Enligt motiven i den förra motionen påpekas att den kommunala energirådgivningen även fortsättningsvis självfallet är i behov av statligt ekonomiskt stöd. Många kommuner skulle enligt motionärerna tvingas avveckla denna viktiga verksamhet om regeringens förslag om att stödet skall upphöra fr. o. m. år 1986 antas av riksdagen.

Inledningsvis behandlar utskottet *det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet m. m.*

Enligt vad som framgår av framställningen ovan har kommunerna för sin besiktnings- och rådgivningsverksamhet inom energiområdet genom beslut av riksdagen år 1981 garanterats ett statligt bidrag t. o. m. budgetåret 1985/86. Några utfästelser om statligt stöd för tiden därefter har däremot inte gjorts av statsmakterna. Som föredragande statsrådet erinrar om i budgetpropositionen (bil. 13 s. 89) har det statliga bidraget till kommunerna främst tillkommit för att stimulera uppbyggnaden av en långsiktig verksamhet av tillräcklig omfattning under kommunalt ansvar. Det får därför förutsättas att kommunerna sedan uppbyggnadsskedet avslutats dimensionerar besiktningsverksamheten m. m. så att denna motsvarar de varaktiga lokala behoven.

När det gäller kommunernas rådgivning på energiområdet bör betonas att kommunerna genom nyligen vidtagna ändringar i bostadsförsörjningslagen

och i lagen om kommunal energiplanering givits ett ökat ansvar på bostadsförsörjningens och energihushållningens område. Bostadsutskottet vill, i likhet med föredragande statsrådet, också erinra om att dessa lagar ger stort utrymme för en anpassning till varje kommuns förutsättningar i skilda sammanhang.

Med hänvisning till de av föredragande statsrådet återopade skälen och till vad utskottet ovan anfört bör enligt bostadsutskottets mening de statliga bidragen till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet kunna avvecklas i och med utgången av år 1985 i enlighet med regeringens förslag. Regeringsförslaget tillstyrks såvitt nu är i fråga. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motionerna 2139 (m) yrkande 18 såvitt nu är i fråga, 2152 (c) yrkande 16, 2209 (vpk) såvitt nu är i fråga och 2801 (fp) yrkande 33 såvitt nu är i fråga avstyrks.

Utskottet övergår nu till att behandla *det statliga stödet till information och utbildning i övrigt* – dvs. stödet till annan verksamhet än kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet.

Till de större bostadsförvaltarna och deras organisationer har stöd lämnats från anslaget för information och utbildning m. fl. för att dessa effektivt och genom egna kanaler skall medverka till ett ökat intresse för energisparande och annan bostadsförbättring. Enligt regeringsförslaget är det värdefullt om stöd kan lämnas till olika initiativ också under nästa budgetår.

Även enligt bostadsutskottets mening bör stöd i begränsad omfattning kunna lämnas till de större bostadsförvaltarna och deras organisationer m. fl. under budgetåret 1985/86. I enlighet med regeringsförslaget bör dock stöd inte lämnas till besiktningsverksamhet, utan främst till sådan rådgivning och utvecklingsverksamhet som bedrivs av andra än kommunerna i syfte att främja nytänkande och initiativ som påskyndar en nödvändig förbättring av bostadsbebyggelsen. Vad i regeringsprotokollet förordats tillstyrks sålunda av utskottet. Vad i motionerna 2139 (m) yrkande 18 och 2801 (fp) yrkande 33 föreslagits om avskaffande av bidraget avstyrks såvitt nu är i fråga. Utskottet är inte heller berett biträda de aktuella motionsyrkandena i vad avser ett avskaffande av stödet till vissa myndigheters informationsverksamhet m. m. Motionsyrkandena avstyrks även i denna del.

Till frågan om anslag till information och utbildning återkommer utskottet nedan (avsnitt 3.5).

I motion 2678 (c) hemställs såvitt nu är i fråga att regeringen skall stimulera *introduktionen av de system för ventilation och värmeåtervinning ur frånluft* som i dag uppvisar den högsta verkningsgraden. I sin motivering härför anför motionären att samhällets information till husägarna ofta varit missriktad och ägnat alltför stort intresse till överisolering och kostnadskrävande uppvärmningsanordningar utan att husens täthet och tillfredsställande ventilation med värmeåtervinning ur frånluft blivit tillräckligt beaktade.

De statliga informationsinsatserna på energiområdet är som framgått ovan betydande. Utskottet förutsätter att de informationsåtgärder som motionä-

ren aktualiserat förverkligas inom ramen för oförändrade resurser om ansvariga myndigheter finner att så bör ske. Motion 2678 (c) avstyrks såvitt nu är i fråga med hänvisning till det anförda.

3.4 Anslag

Inledningsvis behandlar utskottet i detta avsnitt förslag om *anslag på tilläggsbudget III* på statsbudgeten för budgetåret 1984/85 i vad avser bidrag till energisparåtgärder i bostadsbeståndet.

Med utgångspunkt i av bostadsstyrelsen och av byggnadsstyrelsen gjorda bedömningar beräknar bostadsministern i proposition 125 (bil. 8 s. 38) att ytterligare 62 milj. kr. behöver föras upp på anslaget Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m. för innevarande budgetår.

I motion 3041 (m) anförts såvitt nu är i fråga att motionärerna i motion 2139 (m) föreslagit att energisparbidragen skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1985 och att inga ytterligare medel därför nu bör beviljas till bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m. Enligt motionärerna får en summering av behovet av medel göras när samtliga lån har beviljats. Först då kan enligt motionsförslaget ställning tas till hur mycket som behöver tillskjutas.

Det i proposition 125 redovisade anslagsbehovet är ett utflöde av de av riksdagen anvisade beslutsramarna och reservationer på anslaget. Tilläggsanslaget är därmed en förutsättning för att av statsmakterna gjorda åtaganden skall kunna fullföljas. Utskottet kan också notera att anslagsbehovet i sig inte ifrågasatts i motion 3041 (m). Motionärernas invändningar mot förslaget synes därmed snarast avse tidpunkten för när anslag skall beviljas. Enligt bostadsutskottets mening bör anslag beviljas redan nu i enlighet med regeringsförslaget så att utbetalningarna av lån och bidrag kan ske utan onödigt dröjsmål. Riksdagen bör enligt bostadsutskottets mening inte medverka till att utbetalningarna av redan beviljat stöd försenas med de olägenheter och kostnader det medför för de berörda.

Vad utskottet ovan anført innebär att förslaget i proposition 125 om anslag på tilläggsbudget III för innevarande budgetår till bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m. tillstyrks av utskottet. Motion 3041 (m) avstyrks såvitt nu är i fråga.

Vad i budgetpropositionen förordats beträffande energisparbidragen m. m. har biträttats av utskottet. Häremot stående motionsyrkanden har avstyrkts. Utskottet tillstyrker med hänvisning härtill regeringsförslaget även i vad avser *anslag till energisparbidrag m. m.* Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motionerna 2139 (m) yrkande 16, 2801 (fp) yrkande 32 och 2878 (c) yrkande 3 såvitt nu är i fråga avstyrks.

Även i vad avser inriktningen m. m. av det statliga stödet till information och utbildning m. m. har utskottet biträtt förslagen i budgetpropositionen. Häremot stående motionsyrkanden har avstyrkts. Mot bakgrund härav

tillstyrker utskottet regeringsförslaget också i vad avser *anslag till information och utbildning m. m.* Motionerna 2139 (m) yrkande 18 såvitt nu är i fråga, 2152 (c) yrkande 15, 2209 (vpk) såvitt nu är i fråga och 2801 (fp) yrkande 33 såvitt nu är i fråga avstyrks därmed.

3.5 Ram för tilläggs lån

För åtgärder som avser att avhjälpa byggsador och byggfel samt för ändrad lägenhetssammansättning och grundförstärkning i vissa fall kan tilläggs lån utgå enligt bestämmelserna i förordningen (1983:1021) om tilläggs lån för ombyggnad av bostadshus m. m. Riksdagen har för beslut om sådana lån fastställt en ram på 60 milj. kr. för år 1984 och preliminärt samma belopp för år 1985.

I proposition 125 med förslag om tilläggsbudget III för budgetåret 1984/85 framhålls att verksamheten i vad gäller de nu aktuella tilläggs lånen var begränsad år 1984 och att hela ramen därför inte togs i anspråk. Däremot förväntas verksamheten öka i omfattning under år 1985. Mot bakgrund härav föreslås i propositionen att 25 milj. kr. som inte utnyttjades av ramen för år 1984 skall få användas för beslut under första halvåret 1985.

Med anledning av det nu aktuella förslaget i propositionen har två motionsyrkanden framställts.

I motion 3039 (fp) yrkande 2 förordar motionärerna att endast 17 milj. kr. av den för år 1984 ej utnyttjade ramen skall få användas för beslut under första halvåret 1985. I sin motivering härför hänvisar motionärerna till att de nu liksom tidigare motsätter sig att tilläggs lån skall kunna utgå för ändrad lägenhetssammansättning.

Förslaget i motion 3041 (m) innebär såvitt nu är i fråga att den outnyttjade ramen för tilläggs lån för budgetåret 1984/85 inte skall få användas under första halvåret 1985. Enligt motionärerna får ett eventuellt underskott för budgetåret 1985/86 täckas vid budgetårets slut när beloppen är kända.

Vad i motion 3039 (fp) yrkande 2 anförts om att endast 17 milj. kr. av den kvarstående ramen skall få användas under första halvåret 1985 har utskottet inte funnit bärande. Bostadsutskottet har också nyligen (BoU 1984/85:13 s. 39) avstyrkt ett motionsförslag (fp) om att tilläggs lån inte skall utgå för ändrad lägenhetssammansättning. Vad utskottet härvid anført om att det inte sällan har visat sig att åtgärder som tar sikte på ändrad lägenhetssammansättning innebär ökade möjligheter att minska antalet outhyrda lägenheter och medverkar till att ge bostadsområdena en mer varierad befolkningsammansättning står fast. Även den nu aktuella ramen bör kunna användas för tilläggs lån för ändrad lägenhetssammansättning. Motion 3039 (fp) yrkande 2 avstyrks.

Utskottet kan inte heller ställa sig bakom förslaget i motion 3041 (m) om att den kvarstående ramen inte skall få användas för beslut under första halvåret 1985. Systemet med ramar syftar till att i förväg fastställa det högsta

belopp inom vilket staten åtar sig ett ekonomiskt ansvar. Detta innebär att när ramen tagits i anspråk fullt ut inga ytterligare beslut får fattas om ekonomiska åtaganden. Något "underskott" kan därmed inte uppkomma. Den av motionärerna föreslagna budgettekniken att eventuella "underskott" får täckas vid budgetårets slut när beloppen är kända är därmed inte möjlig att tillämpa.

Ett budgettekniskt förfarande i enlighet med motionsförslaget skulle enligt bostadsutskottets mening förutsätta att riksdagen ger regeringen vida ekonomiska bemyndiganden – något som motionärerna i andra sammanhang konsekvent motsatt sig. Motion 3041 (m) avstyrks såvitt nu är i fråga med hänvisning till det ovan anförda.

Vad utskottet ovan anført innebär att förslaget i proposition 125 beträffande utnyttjande under första halvåret 1985 av kvarstående ram för tillägglån tillstyrks.

3.6 Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avveckling av energisparbidragen*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2139 yrkande 17 och 2801 yrkande 31,
2. beträffande *energisparbidragens genomsnittliga storlek*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2878 yrkande 3 såvitt nu är i fråga,
3. beträffande *riktlinjer för stödsystemet*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2878 yrkande 3 såvitt nu är i fråga,
4. beträffande *energisparbidrag till kakelugnar*
att riksdagen avslår motion 1984/85:782,
5. beträffande *anslag av engångskaraktär*
att riksdagen avslår motion 1984/85:651,
6. beträffande *introduktionen av bättre uppvärmningssystem*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1472,
7. beträffande *det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2139 yrkande 18 såvitt nu är i fråga, 2152 yrkande 16, 2209 såvitt nu är i fråga och 2801 yrkande 33 såvitt nu är i fråga,
8. beträffande *det statliga stödet till information och utbildning i övrigt*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2139 yrkande 18 och 2801 yrkande 33, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga,
9. beträffande *introduktionen av system för ventilation och värmeåtervinning ur frånluft*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2678 såvitt nu är i fråga,

10. beträffande *anslag på tilläggsbudget III*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1984/85:125 bil. 8 och med avslag på motion 1984/85:3041 såvitt nu är i fråga till *Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 62 000 000 kr.,

11. beträffande *anslag till energisparbidrag m. m.*

att riksdagen med bifall till vad i budgetpropositionen föreslagits och med avslag på motionerna 1984/85:2139 yrkande 16, 2801 yrkande 32 och 2878 yrkande 3 det sistnämnda yrkandet såvitt nu är i fråga till *Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m.* för budgetåret 1985/86 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 390 000 000 kr.,

12. beträffande *anslag till information och utbildning m. m.*

att riksdagen med bifall till vad i budgetpropositionen föreslagits och med avslag på motionerna 1984/85:2139 yrkande 18 såvitt nu är i fråga, 2152 yrkande 15, 2209 såvitt nu är i fråga och 2801 yrkande 33 såvitt nu är i fråga till *Information och utbildning m. m.* för budgetåret 1985/86 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 116 000 000 kr.,

13. beträffande *ram för tilläggs lån*

att riksdagen med bifall till vad i proposition 1984/85:125 bil. 8 föreslagits och med avslag på motionerna 1984/85:3039 yrkande 2 och 3041 det sistnämnda yrkandet såvitt nu är i fråga medger att 25 000 000 kr. av 1984 års ram för beslut om tilläggs lån som avser åtgärder för att avhjälpa byggsador och byggfel, ändrad lägenhetssammansättning eller grundförstärkning får användas för beslut under första halvåret 1985.

Stockholm den 17 april 1985

På bostadsutskottets vägnar

OSKAR LINDKVIST

Närvarande: Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Maj-Lis Landberg (s), Magnus Persson (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Per Olof Håkansson (s), Lennart Nilsson (s), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp), Margareta Palmqvist (s), Erik Olsson (m), Agne Hansson (c) och Oswald Söderqvist (vpk).

Reservationer

1. Avveckling av energisparbidragen (mom. 1-4)

Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp) och Erik Olsson (m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 5 som börjar "Som framgår" och slutar "utskottet nedan"

dels den del av utskottets betänkande på s. 6 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "denna del"

dels den del av utskottets betänkande på s. 7 som börjar "Enligt riksdagens" och slutar "782 (c) avstyrks" bort lyda:

Det statliga stödet till energibesparande åtgärder har varit omfattande. Energianvändningen har också pressats ned. Samtidigt kan dock konstateras att en stor del av den uppnådda energibesparingen har tillkommit utan någon som helst form av statligt stöd. I sin rapport Energihushållningsprogrammets effekter redovisar sålunda statens energiverk att ungefär 25 % av det totala antalet energihushållningsåtgärder i småhusen har genomförts med statligt stöd. Om man enbart ser till de stödberättigade åtgärderna beräknas andelen vara 35-40 %. När det gäller flerbostadshusen anges en rimlig bedömning vara att omkring hälften av det totala antalet åtgärder i dessa byggnader tillkommit med hjälp av statligt stöd. Däremot har inte angivits hur stor andel av de stödberättigade åtgärderna som har fått stöd.

Den främsta förklaringen till att en så stor del av samtliga energihushållningsåtgärder kommer till stånd utan statligt stöd torde, såsom framhålls i motionerna 2139 (m) och 2801 (fp), vara att energipriserna nu är så höga att energisparåtgärder uppvisar en god fastighetsekonomisk lönsamhet även utan stöd.

Med hänvisning till vad utskottet ovan anfört bör de särskilda energisparbidragen avvecklas fr. o. m. juli 1985. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motionerna 2139 (m) yrkande 17 och 2801 (fp) yrkande 31 tillstyrks av utskottet. Förslagen i motionerna 782 (c) och 2878 (c) såvitt nu är i fråga saknar därmed aktualitet. Likaledes saknar vad i budgetpropositionen i denna del anförts aktualitet. De aktuella förslagen avstyrks såvitt nu är i fråga.

dels utskottet under 1-4 bort hemställa

1-4. beträffande *avveckling av energisparbidragen* att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2139 yrkande 17 och 2801 yrkande 31 avslår motionerna 1984/85:782 och 2878 yrkande 3, det sistnämnda motionsyrkandet såvitt nu är i fråga,

2. Energisparbidragens genomsnittliga storlek (mom. 2)

Birgitta Hambræus och Agne Hansson (båda c) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 6 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "genomsnittliga bidragsnivån" bort lyda:

Som framhålls i centerpartiets partimotion 2878 är det av stor betydelse att energisparverksamheten fortsätter och att återstående sparmöjligheter tas till vara. Detta har både stor energipolitisk betydelse och väsentliga sysselsättningspolitiska fördelar. Enligt bostadsutskottets mening kan ekonomiska insatser för att stimulera energisparåtgärder skapa arbetstillfällen bl. a. inom byggnads- och byggnadsmaterialindustrin. Utifrån dessa övergripande utgångspunkter bör därför, enligt bostadsutskottets mening, stödet för energisparinsatser i bebyggelsen förstärkas. En i detta sammanhang lämplig åtgärd är att i enlighet med förslaget i motion 2878 (c) bibehålla den nuvarande genomsnittliga bidragsnivån på 20 % för energisparbidragen i vad avser isolering och värmeåtervinning. Energisparbidrag bör sålunda fortsättningsvis kunna utgå för tilläggsisolering av bjälklag och fasad, tilläggsrutor m.m. samt för värmeåtervinning genom värmeväxling. Samtidigt bör tillämpningsområdet för energisparbidragen utökas till att också omfatta småhus med äganderätt.

Vad utskottet med anledning av motion 2878 (c) yrkande 3 såvitt nu är i fråga anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande innebär att regeringsförslaget avstyrks i nu aktuell del.

dels utskottet under 2 bort hemställa

2. beträffande *energisparbidragens genomsnittliga storlek* att riksdagen med anledning av motion 1984/85:2878 yrkande 3 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Riktlinjer för stödsystemet (mom. 3)

Birgitta Hambræus och Agne Hansson (båda c) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 6 som börjar "Motionsyrkan- det innefattar" och slutar "denna del" bort lyda:

Motion 2878 (c) yrkande 3 innefattar dessutom ett förslag om att energisparbidrag bör utgå efter den energispareffekt som uppnås, oberoende av vilket slags åtgärder det gäller. Utskottet biträder motionsförslaget även i denna del. Ett bidrag som utgår efter den nu förordade principen bör enligt bostadsutskottets mening kunna medverka till en effektivare bidragsanvändning genom att styra över bidragen till de energisparåtgärder som i sin tur är mest energieffektiva. För att göra systemet så enkelt som möjligt bör energisparbidragen, i enlighet med vad som förordats i motion 2878 (c), fortsättningsvis utgå i kronor per måtenhet (t. ex. m²) och reducerat k-värde.

Dessa beräkningar kan med bibehållen rimlig exakthet schabloniseras och därmed medföra en administrativ förenkling jämfört med dagens system.

Vad utskottet med anledning av förslaget i motion 2878 (c) yrkande 3 såvitt nu är i fråga anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *riktlinjer för stödsystemet* att riksdagen med anledning av motion 1984/85:2878 yrkande 3 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anförts.

4. Det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet m. m. (mom. 7)

Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp) och Erik Olsson (m) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 10 börjar "När det" och på s. 11 slutar "fråga avstyrks" bort lyda:

Vad i motionerna 2139 (m) och 2801 (fp) anförts om att det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet bör avvecklas har utskottet funnit bärande. Inte minst statsfinansiella skäl talar för att en avveckling bör komma till stånd i och med utgången av innevarande budgetår. Principiella skäl talar dessutom för att statsbidragen till kommunerna allmänt sett bör minska. Utskottet har självfallet ingen erinran mot att information och utbildning ges i energifrågor men anser att kommunerna bör finansiera verksamheten inom ramen för ordinarie resurser eller genom att omprioritera mellan i sig angelägna arbetsuppgifter.

Vad utskottet ovan anförts innebär att motionerna 2139 (m) yrkande 18 och 2801 (fp) yrkande 33, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, tillstyrks. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att vad i regeringsförslaget anförts och i motionerna 2152 (c) yrkande 16 samt 2209 (vpk) såvitt nu är i fråga föreslagits avstyrks.

dels utskottet under 7 bort hemställa

7. beträffande *det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet m. m.* att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2139 yrkande 18 och 2801 yrkande 33, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, avslår motionerna 1984/85:2152 yrkande 16 och 2209 det sistnämnda motionsyrkandet såvitt nu är i fråga,

5. Det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet m. m. (mom. 7)

Birgitta Hambræus och Agne Hansson (båda c) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 10 börjar "När det" och på s. 11 slutar "fråga avstyrks" bort lyda:

Som framhålls i motion 2152 (c) har den kommunala energirådgivningen fyllt och kommer att fylla en viktig funktion. På den kommunala nivån har en värdefull kunskap och erfarenhet byggts upp i energifrågor – en kunskap som har och framför allt kommer att ha stor betydelse för att uppsatta energisparmål skall kunna uppnås. Att mot bakgrund härav avveckla energisparbidragen redan fr. o. m. år 1986 såsom regeringen föreslagit är enligt utskottets mening därför varken lämpligt eller möjligt. Det statliga stödet till den kommunala besiktnings- och rådgivningsverksamheten bör övergångsvis kunna utgå även under den kommande femårsperioden. Under denna period bör stödet, i enlighet med förslaget i motion 2152 (c) yrkande 16, avvecklas med en femtedel varje år. Härigenom skapas enligt bostadsutskottets uppfattning förutsättningar för en planmässig uppbyggnad av de kommunala resurserna på området. För att under avvecklingsperioden underlätta uppbyggnaden av den kommunala verksamheten på området bör regeringen redan nu inleda överläggningar med Kommunförbundet i hithörande frågor.

Vad utskottet ovan, med anledning av motion 2152 (c) yrkande 16, anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motionerna 2139 (m) yrkande 18 och 2801 (fp) yrkande 33, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, avstyrks.

dels utskottet under 7 bort hemställa

7. beträffande *det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet m. m.* att riksdagen med anledning av motion 1984/85:2152 yrkande 16 och med avslag på motionerna 1984/85:2139 yrkande 18, 2209 samt 2801 yrkande 33, de tre sistnämnda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet m. m. (mom. 7)

Oswald Söderqvist (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 10 börjar "När det" och på s. 11 slutar "fråga avstyrks" bort lyda:

Det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet har varit och är en förutsättning för att kommunernas verksamhet på området skall få en omfattning som svarar mot de stora behov som finns ute i

kommunerna. En avveckling av stödet skulle enligt bostadsutskottets bedömning kunna leda till att kommunerna i stor utsträckning tvingades avveckla denna viktiga verksamhet. Detta får enligt bostadsutskottets mening inte ske. Kommunerna bör, i enlighet med förslaget i vänsterpartiet kommunisternas partimotion 2209, även fortsättningsvis erhålla statligt stöd för sin besiktnings- och rådgivningsverksamhet i en omfattning som motsvarar det stöd som nu utgår. Den kommunala verksamheten på området utgör enligt bostadsutskottets mening en nödvändig motvikt till den reklam och den kommersiellt inriktade information som konsumenten – energispararen – annars skulle vara så gott som helt hänvisad till.

Vad utskottet med anledning av motion 2209 (vpk) såvitt nu är i fråga anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motionerna 2139 (m) yrkande 18 såvitt nu är i fråga, 2152 (c) yrkande 16 och 2801 (fp) yrkande 33 såvitt nu är i fråga avstyrks.

dels utskottet under 7 bort hemställa

7. beträffande *det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet m.m.* att riksdagen med anledning av motion 1984/85:2209 såvitt nu är i fråga och med avslag på motionerna 1984/85:2139 yrkande 18 såvitt nu är i fråga, 2152 yrkande 16 samt 2801 yrkande 33 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Det statliga stödet till information och utbildning i övrigt (mom. 8)

Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp) och Erik Olsson (m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 11 som börjar "Till de" och slutar "denna del" bort lyda:

Utskottet har ovan ställt sig bakom förslagen i motionerna 2139 (m) och 2801 (fp) om att det statliga stödet till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet skall avvecklas i och med utgången av budgetåret 1984/85. Vad utskottet härvid anfört gäller i tillämpliga delar även förslagen i samma motioner om att också det statliga stödet till information och utbildning i övrigt bör avvecklas. Utskottet har självfallet ingen erinran mot att information och utbildning i energifrågor ges men anser att berörda myndigheter m. fl. bör finansiera verksamheten inom ramen för ordinarie resurser eller omprioritera mellan i sig angelägna arbetsuppgifter. Inte minst statsfinansiella skäl talar för en avveckling av det statliga stödet i denna del.

Vad utskottet nu anfört innebär att motionerna 2139 (m) yrkande 18 och 2801 (fp) yrkande 33 tillstyrks i vad gäller en avveckling av det statliga stödet till information och utbildning även i den del det inte avser kommunerna.

Vad i budgetpropositionen föreslagits avstyrks i nu aktuell del. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 8 bort hemställa

8. beträffande *det statliga stödet till information och utbildning i övrigt* att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2139 yrkande 18 och 2801 yrkande 33. båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Anslag på tilläggsbudget III (mom. 10)

Rolf Dahlberg, Bertil Danielsson, Margareta Gard och Erik Olsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 12 som börjar "Det i" och slutar "i fråga" bort lyda:

Bostadsutskottet delar vad moderata samlingspartiet tidigare anfört om att energisparbidragen bör avvecklas fr. o. m. den 1 juli 1985. Utskottet kan därmed också ställa sig bakom förslaget i motion 3041 (m) om att inga ytterligare medel nu bör anslås ens för innevarande budgetår till bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m. Motion 3041 (m) såvitt nu är i fråga tillstyrks. Förslaget i proposition 125 avstyrks i motsvarande del.

dels utskottet under 10 bort hemställa

10. beträffande *anslag på tilläggsbudget III* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:3041 såvitt nu är i fråga och med avslag på regeringens förslag i proposition 1984/85:125 inte anvisar något anslag till *Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet* på tilläggsbudget III,

9. Anslag till energisparbidrag m. m. (mom. 11)

Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp) och Erik Olsson (m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 12 som börjar "Vad i" och slutar "fråga avstyrks" bort lyda:

Utskottet har ovan tillstyrkt förslagen i motionerna 2139 (m) och 2801 (fp) om att energisparbidragen skall avvecklas. Anslaget till energisparbidrag m. m. kan därmed beräknas enligt förslagen i motionerna 2139 (m) yrkande 16 och 2801 (fp) yrkande 32, som tillstyrks av utskottet. Regeringsförslaget och motion 2878 (c) yrkande 3 såvitt nu är i fråga avstyrks.

dels utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *anslag till energisparbidrag m. m.* att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2139 yrkande 16 och 2801 yrkande 32 och med anledning av vad i budgetpropositionen föreslagits samt med avslag på motion 1984/85:2878 yrkande 3 såvitt nu är i fråga till *Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m.* för budgetåret 1985/86 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 340 000 000 kr..

10. Anslag till energisparbidrag m. m. (mom. 11)

Birgitta Hambraeus och Agne Hansson (båda c) anser – under förutsättning av bifall till reservationerna 2 och 3 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 12 som börjar "Vad i" och slutar "fråga avstyrks" bort lyda:

Utskottet har ovan bl. a. tillstyrkt förslagen i motion 2878 (c) om att energisparbidragen även fortsättningsvis i genomsnitt skall svara mot 20 % av den godkända kostnaden för åtgärderna samt att bidrag skall kunna utgå även till småhus med äganderätt. Därmed bör även anslaget till energisparbidrag m. m. beräknas enligt förslaget i motion 2878 (c) yrkande 3. Motionsyrkandet tillstyrks såvitt nu är i fråga. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motionerna 2139 (m) yrkande 16 och 2801 (fp) yrkande 32 avstyrks.

dels utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *anslag till energisparbidrag m. m.* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2878 yrkande 3 såvitt nu är i fråga och med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1984/85:2139 yrkande 16 samt 2801 yrkande 32 till *Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m.* för budgetåret 1985/86 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 690 000 000 kr..

11. Anslag till information och utbildning m. m. (mom. 12)

Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp) och Erik Olsson (m) anser – under förutsättning av bifall till reservationerna 4 och 7 – att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 12 börjar "Även i" och på s. 13 slutar "avstyrks därmed" bort lyda:

Utskottet har ovan tillstyrkt förslagen i motionerna 2139 (m) och 2801 (fp) om att det statliga stödet till information och utbildning skall avvecklas i sin helhet. Därmed kan även anslaget till information och utbildning avvecklas i

enlighet med förslagen i motionerna 2139 (m) yrkande 18 och 2801 (fp) yrkande 33, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att regeringens förslag samt motionerna 2152 (c) yrkande 15 och 2209 (vpk) såvitt nu är i fråga avstyrks.

dels utskottet under 12 bort hemställa

12. beträffande *anslag till information och utbildning m. m.* att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2139 yrkande 18 och 2801 yrkande 33, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, samt med avslag på vad i budgetpropositionen föreslagits och motionerna 1984/85:2152 yrkande 15 samt 2209, det sistnämnda motionsyrkandet såvitt nu är i fråga, inte anvisar något anslag till *Information och utbildning m. m.* för budgetåret 1985/86.

12. Anslag till information och utbildning m. m. (mom. 12)

Birgitta Hambræus och Agne Hansson (båda c) anser – under förutsättning av bifall till reservation 5 – att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 12 börjar "Även i" och på s. 13 slutar "avstyrks därmed" bort lyda:

Utskottet har ovan biträtt förslaget i motion 2152 (c) om att statsbidraget till kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet skall avvecklas under en femårsperiod. Anslaget till information och utbildning m. m. för budgetåret 1985/86 bör därmed beräknas till 169 milj. kr. i enlighet med förslaget i motion 2152 (c) yrkande 15. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motionerna 2139 (m) yrkande 18, 2209 (vpk) och 2801 (fp) yrkande 33, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, avstyrks.

dels utskottet under 12 bort hemställa

12. beträffande *anslag till information och utbildning m. m.* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2152 yrkande 15 och med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1984/85:2139 yrkande 18, 2209 och 2801 yrkande 33, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, till *Information och utbildning m. m.* för budgetåret 1985/86 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 169 000 000 kr.,

13. Anslag till information och utbildning m. m. (mom. 12)

Oswald Söderqvist (vpk) anser – under förutsättning av bifall till reservation 6 – att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 12 börjar "Även i" och på s. 13 slutar "avstyrks därmed" bort lyda:

Utskottet har ovan tillstyrkt förslaget i motion 2209 (vpk) om att bidrag till

kommunernas besiktnings- och rådgivningsverksamhet skall utgå även efter utgången av budgetåret 1984/85. Anslaget till information och utbildning m. m. bör mot bakgrund härav föras upp med 183 milj. kr. för budgetåret 1985/86 enligt förslaget i samma motion. Vad utskottet nu anfört innebär att motionerna 2139 (m) yrkande 18 och 2801 (fp) yrkande 33, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, avstyrks.

dels utskottet under 12 bort hemställa

12. beträffande *anslag till information och utbildning m. m.* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2209 såvitt nu är i fråga och med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1984/85:2139 yrkande 18 såvitt nu är i fråga, 2152 yrkande 15 och 2801 yrkande 33 såvitt nu är i fråga till *Information och utbildning m. m.* för budgetåret 1985/86 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 183 000 000 kr.,

14. Ram för tilläggs lån (mom. 13)

Rolf Dahlberg, Bertil Danielsson, Margareta Gard och Erik Olsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 13 börjar "Vad i" och på s. 14 slutar "tilläggs lån tillstyrks" bort lyda:

På de skäl som anförs i motion 3041 (m) bör, enligt bostadsutskottets mening, förslaget i proposition 125 beträffande utnyttjande under första halvåret 1985 av kvarstående ram för tilläggs lån avstyrkas. I den mån den av riksdagen för år 1985 beviljade ramen framgent visar sig otillräcklig bör regeringen underställa riksdagen förslag om en eventuell ramvidgning.

Vad utskottet ovan anfört innebär att motion 3041 (m) såvitt nu är i fråga tillstyrks. Förslaget i proposition 125 och i motion 3039 (fp) yrkande 2 avstyrks.

dels utskottet under 13 bort hemställa

13. beträffande *ram för tilläggs lån* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:3041 såvitt nu är i fråga och med avslag på proposition 1984/85:125 bilaga 8 samt motion 1984/85:3039 yrkande 2 inte medger att 1984 års ram för beslut om tilläggs lån som avser åtgärder för att avhjälpa byggsador och byggfel, ändrad lägenhetssammansättning eller grundförstärkning får användas för beslut under första halvåret 1985.

15. Ram för tilläggs lån (mom. 13)

Kerstin Ekman (fp) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 13 börjar "Vad i" och på s. 14 slutar "tilläggs lån tillstyrks" bort lyda:

Bostadsutskottet delar vad folkpartiet tidigare anfört om att ansvaret för eventuella behov av förändringar av lägenhetssammansättningen får anses åvila fastighetsägaren. Utskottet kan därmed också ställa sig bakom förslaget i motion 3039 (fp) om att den av regeringen föreslagna ramöverföringen från 1984 till första halvåret 1985 endast skall omfatta den del av ramen som inte avser tilläggs lån för ändrad lägenhetssammansättning. Bostadsutskottet tillstyrker med hänvisning till det anförda förslaget i motion 3039 (fp) yrkande 2 om att endast 17 milj. kr. av den utnyttjade ramen för tilläggs lån för år 1984 skall få utnyttjas under första halvåret 1985.

Utskottets ställningstagande i denna del innebär att regeringens förslag i proposition 125 och motion 3041 (m) såvitt nu är i fråga avstyrks.

dels utskottet under 13 bort hemställa

13. beträffande *ram för tilläggs lån* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:3039 yrkande 2 och med anledning av proposition 1984/85:125 bilaga 8 samt med avslag på motion 1984/85:3041 såvitt nu är i fråga medger att 17 000 000 kr. av 1984 års ram för beslut om tilläggs lån som avser åtgärder för att avhjälpa byggsador och byggfel, eller grundförstärkning får användas för beslut under första halvåret 1985.

Särskilda yttranden

1. Anslag av engångskaraktär

Oswald Söderqvist (vpk) anför:

Sedan den 1 januari 1984 gäller ett nytt system för finansiering bl. a. av energisparåtgärder. I samband med införandet av detta nya system kunde statligt stöd övergångsvis utgå även enligt äldre regler.

Vid den ovan nämnda övergångstidens slut fanns det ett stort antal ineliggande ansökningar om stöd enligt de äldre reglerna som ännu inte hunnit slutbehandlas. Samtidigt tog de av riksdagen beviljade medlen för stödet slut, och sökande fick sina ansökningar avslagna med hänvisning till bristen på medel. Sökande som uppfyllde alla av statsmakterna uppställda krav kom därmed att bli utan utfäst stöd. Detta är enligt vänsterpartiet kommunisternas mening inte acceptabelt. Staten måste naturligtvis uppfylla ställda löften. Mot bakgrund av de åtgärder som trots allt vidtogs vid övergångstidens slut för att något minska de ekonomiska effekterna för den enskilde har vi dock nu avstått från att yrka bifall till motion 651 (vpk, c).

Det får förutsättas att liknande situationer inte uppstår i framtiden. Den enskilde måste kunna lita på att staten fullföljer gjorda utfästelser.

2. Vissa energisparåtgärder m. m.

Birgitta Hambraeus och Agne Hansson (båda c) anför:

Energisparbidrag till kakelugnar

Det finns som framhålls i motion 782 av Elis Andersson (c) flera goda skäl att främja en ökad installation av de kakelugnar och bränslekaminer som ger goda förbränningsresultat. Dels innebär det ökad användning av förnybar och inhemsk energi, dels bidrar det till minskad sårbarhet. I ett modernt välisolerat hus med kontrollerad ventilation och värmeväxling kan sådana eldningsanordningar vara den idealiska värmekällan. Med nu gällande bestämmelser kan kostnader för kakelugn och bränslekamin tas med i underlaget för statliga bostadslån under rubriken Annat uppvärmningssystem.

System för ventilation och värmeåtervinning

Det är som Marianne Karlsson (c) påpekar i motion 2678 väsentligt att samhällets information inriktas på de system för ventilation och värmeåtervinning ur frånluft som visar den högsta verkningsgraden. Vi utgår från att berörda myndigheter kommer att förverkliga detta utan ytterligare åtgärder från riksdagens sida.